

Noord-Holland

'Ik ben eindelijk geen vluchteling meer'

Anouk Kragt
a.kragt@hollandmediacombinatie.nl

Haarlem * Vorig jaar zomer stapte Besan een kapsalon binnen, deed haar hoofddoek af en verzocht de kapper haar lange zwarte lokken af te knippen. „Je hebt zulk prachtig haar, dat ga ik niet doen”, zei de medewerkster van de salon. Besan stond erop. „Ik had genoeg van mijn spiegelbeeld. Ik was klaar met het beeld van dat zwakke meisje dat de taal niet goed genoeg sprak en een uitkering had.” Na haar knipbeurt verliet ze de kapperszaak zonder hoofddoek. „Van de kapsalon naar mijn huis is het tien minuten lopen, ik heb er een uur over gedaan. Kijk naar mij, dacht ik als ik mensen passeerde. Het was voor mij zo'n grote verandering, dat je verwacht dat de wereld ook verandert. Maar niemand kwam naar me toe. Het leven ging gewoon door. Natuurlijk.”

Lachen

Ze lacht hard. Lachen heeft ze altijd gedaan. Ook bij haar sollicitatie voor het platform Net in Nederland. „Ik vroeg laatst aan de eindredacteur waarom ze mij had gekozen. Om je positieve uitstraling, zei ze. Ik dacht toen vooral; wat ben ik een goede actrice.”

Want Besan solliciteerde voor het programma tijdens een moeilijke periode. „Mijn hormonen waren al een tijdje van slag. Na onderzoek bleek ik een tumor te hebben bij mijn hypofyse. Ik dacht dat ik kanker had en dood zou gaan. Ik ging mezelf wezenlijke vragen stellen: wat doe ik hier? In Nederland maar ook op aarde? En wat wil ik nog doen op deze wereld? Inmiddels weet ik dat het een goedaardige tumor is. Ik moet medicijnen blijven slikken om hem onder controle te houden.”

Besan Zarzar onderging de afgelopen maanden een transformatie. Ze annuleerde haar verloving, deed haar hoofddoek af en ging aan de slag bij het platform 'Net in Nederland' van de Publieke Omroep. Daardoor is ze nu uit de uitkering en voelt ze zich veel beter geïntegreerd. „Ik ben geen vluchteling meer.” Maar haar innerlijke transformatie was nog groter.

Ze had het al moeilijk in Nederland. „Als je ergens anders gaat wonen, dan verander je. Maar het verschil was zo groot, dat ik niet wist hoe ik me moest aanpassen. Ik voelde me een kind dat niet begreep wat mensen zeiden en hoe de samenleving werkte. In Syrië behoorde ik tot de meerderheid en daardoor waren zoveel dingen voor mij een vanzelfsprekendheid. Bijvoorbeeld het dragen van een hoofddoek. Ik ben daar nooit toe gedwongen, het hoorde er naar mijn idee gewoon bij voor een moslimvrouw. Toen ik hier kwam, gingen mensen mij daar vragen over stellen. Ik moest opeens nadenken over mijn keuzes.”

Ze was gevormd door haar vaderland en daar kwam ze achter in Nederland. „In Syrië moet je vooral niet afwijken, hier moet je vooral voordoen, dat wordt niet gewaardeerd. In Syrië houden we de hele tijd rekening met onze ouders en hoe onze beslissingen effect op hen hebben. In Syrië was het normaal om voor je zoe te trouwen en kinderen te krijgen. Als je dat niet deed, was er als vrouw wat mis met je. In Syrië zijn dingen zwart-wit, als je iets doet wat de samenleving niet goed vindt, ben je niet goed. Als je alles volgens de regels doet, vindt iedereen je fantastisch. Ik had ook die opvattingen.”

Droom

Ondanks alle onzekerheden had ze een droom: net als in Syrië weer journalist worden. Haar verloofde vond dat geen goed idee. „Hij dacht dat ik geen moeder en journalist tegelijkertijd kon zijn en probeerde me daarvan te overtuigen.

Maar ik ben geboren om journalist te zijn. Zo voel ik het.” Uiteindelijk verbrak ze de relatie. „Ik begrijp nu dat je veel van iemand kan houden, maar dat liefde niet genoeg is. Je partner moet je accepteren zoals je bent. Daarnaast moet je vooral jezelf niet verloochenen.” Al haar inzichten kwamen niet van de ene op andere dag. Maar ze werd wel flink aan het denken gezet na het zien van een filmpje. „Per toeval zag ik een video van een taalwetenschapper die een passage uit de Koran uitlegde. Die wetenschapper vertelde dat volgens hem oud-Arabische woorden verschillende betekenissen hebben. Andere betekenissen dan hoe ik ze kende. Ik ben daar toen veel over na gaan denken en ben dingen uit gaan zoeken.”

Islam

Inmiddels heeft ze haar mening veranderd. Wat vaak 'islam' wordt genoemd, is volgens Besan cultuur. „Ik kwam erachter dat in zoveel culturen hoofddeksels worden gedragen. Voor Mohammed was er al een soort hoofddoek in de Arabische wereld, die niet door de islam is geïntroduceerd. Het is dus een cultureel fenomeen. Ik twijfel niet aan de Koran, ik twijfel niet aan Allah, maar ik twijfel wel aan onze interpretatie van zijn woorden. Ik zoek daarom nu zelf naar antwoorden en neem niet zomaar meer dingen voor waar aan. Ik durf op mijn eigen hart te vertrouwen, want op je hart vertrouwen is voor mij de werkelijke islam. Dat wil niet zeggen dat dat de juiste antwoorden zijn. Iedereen moet zijn eigen antwoord zoeken.”

Maar ze wil op geen enkele manier de islam afvallen. „Ik wil niet dat mensen die negatief naar de islam kijken, mijn verhaal gaan gebruiken tegen moslims. Ik ben nog steeds moslim, ik voel me zelfs nog meer moslim dan voorheen. Ik bid

„Het hoedje is geen vervanging van de hoofddoek. Mijn haar heeft alleen een rare lengte.”

FOTO KASTERMANS STUDIO

vijf keer per dag. Bidden is voor mij zoals yoga is voor anderen. Zo vind ik vrede in mezelf.” En ze wil ook niet haar Arabische wortels afvallen. „Ik ben er trots op dat ik Arabisch ben. Mijn ogen, mijn haren, mijn huidskleur zijn Arabisch. Hoe kan ik dat verloochenen? Ik hou van de plek waar ik vandaan kom.” Het leven is alleen niet meer zwart-wit. „Ik heb mijn hoofddoek afgedaan maar dat wil niet zeggen dat ik hem nooit meer om doe. Misschien is mijn mening over twee jaar weer anders. Ik wil zo in het leven staan. Ik ben ontwikkeling. Ik wil altijd aan alles blijven twijfelen, mijn verhaal gaan gebruiken tegen moslims. Ik ben nog steeds moslim, ik voel me zelfs nog meer moslim dan voorheen. Ik bid

lengte.” De hoofddoek stond voor haar relatie met Allah. „Maar het boeit me niet meer dat mensen dat niet zien. Het is niet belangrijk voor jou om te weten wie ik ben. Mijn relatie met Allah is tussen Allah en mij.” Soms ziet ze of het dragen van de hoofddoek voor die vrouw een vanzelfsprekendheid was of een weloverwogen keuze. Maar ik veroordeel haar niet. Natuurlijk veroordeel ik haar niet. Ik was zoals zij. Ik respecteer haar.” Besan werkt sinds november vier dagen per week in Hilversum. „Dat

heeft zoveel gedaan voor mijn zelfvertrouwen. Ik voel me eindelijk geen vluchteling meer. Toen ik net in Nederland was, was ik altijd bang dat iemand naar me toe zou komen en me zou uitschelden omdat ik een huis en geld van de overheid kreeg. Hij zou dan ook nog gelijk hebben. Maar nu verdien ik zelf mijn geld. Mensen die nu negatief zijn, kan ik van repliek dienen. Al wil ik wel benadrukken; ik heb nog nooit negatieve ervaringen gehad in Nederland. En ik heb ook niet mijn hoofddoek afgezet omdat ik druk voel van buiten. Maar door hier te wonen ging ik mezelf afvragen; want vind ik?” De oude Besan is zo anders dan de nieuwe. „De oude Besan zou de nieuwe echt niet leuk vinden. Ze

heeft zo'n andere manier van denken. Ze zou haar wel aardig vinden, maar alleen vanuit haar hoofd, niet vanuit haar hart.” De nieuwe Besan vindt de oude Besan naïef. „Ik stelde in Syrië nooit de waaromvraag. Nu wel.” Als ze terugkijkt op de eerste jaren in Nederland ziet ze een zwak meisje. „Ik voelde me zwak omdat ik mezelf vertelde dat ik dat was. Daardoor zocht ik bevestiging bij mijn verloofde. Maar iemand anders kan je lage zelfvertrouwen niet veranderen, je moet in jezelf geloven.”

Revolutie

Ze hoopt dat de verandering die in haar heeft plaatsgevonden, het ontwikkelen van een ruimere blik en meer acceptatie voor alles en

iedereen, ook zal plaatsvinden in Syrië. „Ik maak me zorgen om de toekomst van mijn land. Daar staan zoveel groepen elkaar naar het leven. Sommige vrienden zeggen; we kunnen mensen die voor het regime zijn, niet meer tolereren in de samenleving. Die opvatting snap ik niet. Ik ben nu tegen Assad maar voor de revolutie was ik een aanhanger. Ik zag hem als een held. Totdat ik begreep wat hij allemaal heeft aangericht.” Oftewel: „Iedereen probeert vanuit zijn eigen standpunt het juiste te doen, dat geloof ik echt. Maar ik sta inmiddels open om ieders mening te horen en daarvan te leren. Die innerlijke revolutie is denk ik de echte revolutie die zich in Syrië moet voltrekken.”

Noord-Holland

Wat is 'Net in Nederland'?

Hilversum * NPO Net in Nederland (www.netinederland.nl) is een onlineplatform voor anderstaligen, opgericht door de publieke omroep en betaald uit de ledenopbrengsten van die omroepen. De meeste werknemers zijn vluchtelingen die via een werkervaringsplek, ervaring opdoen in de journalistiek. Op het platform kunnen anderstaligen Nederlandse programma's met Nederlandse, Arabische of Engelse ondertiteling bekijken. De redactie vertaalt de programma's en kiest welke uitzendingen passen bij nieuwsgebeurtenissen. Daarnaast schrijven de journalisten stukjes op de website en op Facebook, legt eindredacteur Bernadette Slotboom uit. „Het platform is gestart zonder vluchtelingen maar we kwamen erachter dat we niet begrepen aan welke video's die groep behoefte had. We hadden het perspectief van vluchtelingen nodig om ons daarbij te helpen.”

Daarom zijn er sinds november vier werkervaringsplaatsen op de redactie. Steeds meer anderstaligen weten de programma's te vinden. De site heeft een groeiend aantal unieke bezoekers. Op dit moment zo'n 15000 per week. Vooral video's van SchoolTV slaan aan. Naast de normale werkzaamheden, leren de gevluchte journalisten hoe journalistiek in Nederland werkt. „Zo hadden we vorige week een verslaggever van Nieuwsuur te gast die een reportage had gemaakt over Syrië. Volgens een van onze redactieleden zou zijn reportage te positief zijn voor het regime. Wij hebben die journalist toen uitgenodigd en hij heeft uitgelegd dat je in Nederland een zo volledig mogelijk beeld wilt geven van het conflict, gebaseerd op de feiten. In Syrië hebben media een bepaalde signatuur.” Besan Zarzar stak veel op van die tip. „Ik begrijp nu dat ik in Syrië meer een activist was dan een journalist.” Ook de hiërarchie is anders. „De eindredacteur zit bij ons aan het blok. Laatst bracht ze mij zelfs chocolademelk. Ik was helemaal verbaasd. Dat zou een eindredacteur in Syrië nooit doen.”